

MATEMATIKA DARSLARIDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN  
FOYDALANISH USULLARI

Nabiyeva Nigora Tolibovna

*Buxoro shahar alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan 123-  
maktab -internati Boshlang'ich sinf o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** *Mazkur maqolada matematika darslarida pedagogik texnologiyalardan foydalanish usullari haqida fikr-mulohazalar bildirildi.*

**Kalit so'zlar:** *mantiqiy masalalar, ilg'or texnologiyalar, qora quti, jumboqli masala.*

Bugungi kunda fan, madaniyat, axborot texnologiyalari jadallik bilan rivojlanib borayotgan mamlakatimizda ta'limni rivojlantirish eng asosiy masalaga aylanib bormoqda.

Pedagogik texnologiyalardan majburan foydalanish mumkin emas. Aksincha, tajribali pedagoglar tomonidan asoslangan yoki ular tomonidan qo'llanilayotgan ilg'or texnologiyalardan maqsadga muvofiq foydalanish bilan birga, ularni ijodiy rivojlantirish maqsadga muvofiqdir. Bugungi kunda bir qator rivojlangan mamlakatlarda o'quvchilarning o'quv va ijodiy faolliklarini oshiruvchi hamda ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi pedagogik texnologiyalarni qo'llash borasida katta tajriba to'plangan bo'lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil etuvchi metodlar interfaol metodlar nomi bilan yuritiladi. Quyida amaliyotida foydalaniladigan interfaol metodlardan bir nechtasining mohiyati va ulardan foydalanish borasida so'z yuritamiz.

**Mantiqiy masalalar daqiqasi.** O'qituvchi har bir darsni o'quvchilarga bitta mantiqiy masala berish bilan boshlashi mumkin. Natijada, o'quvchilarning diqqati jamlanadi, mantiqiy fikrlash darajasi oshadi, fanga qiziqishi ortadi va har kungi darsni qoldirmaslikka harakat qiladi. Quyidagi masalalarni taqdim qilish mumkin.

1. To'rtta 2 raqami hamda to'rtta arifmetik amal, qavslar yordamida 0; 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10 sonlarini hosil qilish mumkinmi?

2. O'tgan yili Sarvar 10 yoshda edi. Indinga (ertadan keyin) 13 ga to'ladi. Shundaybo'lishi mumkinmi?

3. Ona stolga pechenielarni qo'yib, o'g'illariga maktabdan qaytgach pechenielarni teng bo'lib olishlarini tayinladi. Birinchi bo'lib maktabdan Anvarqaytdi. U pechenielarni uchdan birini olib ketdi. Keyin Sarvar qaytdi, u stoldaturgan pechenielarning uchdan birini olib ketdi. Oxirgi bo'lib Sardor qaytdi vaqolgan pechenielarning uchdan birini oldi. Agar Sardor 4 ta pecheniye olgan bo'lsa, stol ustida dastlab nechta pecheniye bo'lgan?

**Qora quti" metodi.**

Bunda qutiga oldindan tayyorlangan mavzu yuzasidan savollar solinadi. Bunga asosan darsda yaxshi ishtirok etmagan o'quvchilarni qamrab olish mumkin. O'quvchilar qutidan savol Olib savollarga javob berishadi.

**"Jumboqli masala" metodi**

- 5.** Kastunga 3 m gazlama ketadi. Bir to'pda 13 m gazlama bor. Shu gazlamadan nechta kastum chiqadi?  
Hasan masalani bunday yechdi:  $13 : 3 = 4$  (1 qoldiq)  
Husan esa masalani bunday yechdi:  
 $13 : 3 = 3$  (4 qoldiq)  
Qaysi o'quvchi masalani to'g'ri yechgan?
- 6.** 1) 20 dan 30 gacha bo'lgan sonlardan qaysilari 3 ga, 4 ga, 5 ga, 6 ga qoldiqsiz bo'linadi?  
2) 30 dan 40 gacha bo'lgan sonlardan qaysilari 4 ga, 5 ga, 6 ga, 7 ga qoldiqsiz bo'linadi?

Har qanday metod yoki ushbu metodni qo'llash usullari avvalo o'quvchining mavzuni to'liq o'zlashtirishi uchun xizmat qilishi lozim. Bugungi kun pedagogining asosiy vazifasi metodlarni to'g'ri tanlay olishi, kutilgan natijaga qiyinchilik bilan oson usulda erishishidir.

Muhtaram Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tashabbusi bilan matematika fanini yanada chuqurlashtirib o'qitish yo'lga qo'yilmoqda. Matematika faniga ixtisoslashgan maktablar soni ko'paymoqda.

Xulosa qilib aytganda, yuqoridagi tavsiyalardan dars mashg'ulotlarini olib borishda foydalansa kutilgan natijaga erishish samaradorligi oshadi, o'qituvchi va o'quvchi uchun murakkablik tug'dirmaydi, yengillik yaratadi deb o'ya;aymiz.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Karimov I.A. Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. – Toshkent: Sharq nashriyot-matbaa kontserni. 1997.
2. Karimov I.A. O'zbekiston XXI asrga intilmoqda. – Toshkent: O'zbekiston. 1999.
3. Tolipov O'.Q., Usmanboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. Monografiya. Toshkent: "Fan". 2006. 11. Rahimov D. Burchak va uchburchak bissektisalarining farqi nimada? "Ma'rifat" gazetasi, 4 anrel 2012 yil. 27-son.
4. Olimov B. Ikki ilg'or usul. "Ma'rifat" gazetasi, 17-oktabr 2012 yil. 83-son.
5. Rahimov D. Funksiya uzluksizligi nega kerak? "Ma'rifat" gazetasi, 26-dekabr 2012 yil. 103-son. 14. Jakayeva K. Aymurzayeva G. O'quvchi mustaqil fikrlasin. "Ma'rifat" gazetasi, 26-sentabr 2012 yil. 73-son.